

**TYÖELÄMÄ- JA TASA-
ARVOVALIOKUNNAN LAUSUNTO
17/2009 vp**

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi (vanhempainvapaasopimuksen uudistaminen)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 5 päivänä lokakuuta 2009 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi (vanhempainvapaasopimuksen uudistaminen) (U 61/2009 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Seija Jalkanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- pääsihteeri Hannele Varsa, tasa-arvoasiain neuvottelukunta
- lakimies Anja Lahermaa, Toimihenkilökeskujärjestö STTK ry
- asiantuntija Anu Sajavaara, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- työmarkkina-asioiden päällikkö Outi Tähtinen, Suomen Yrittäjät ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry ja Akava ry.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Ehdotuksen tarkoituksena on panna täytäntöön vanhempainvapaata koskeva tarkistettu puitesopimus, jonka alojenväliset Euroopan tason työmarkkinaosapuolet tekivät 18.6.2009.

Vanhempainvapaasopimuksen ja direktiivin tarkoituksena on uudistaa vanhempainvapaata koskevat eurooppalaiset vähimmäisstandardit ja ajantasaistaa vanhempainvapaata pitävien työntekijöiden suoja työsuhteessa. Sopimuksella ja direktiiviehdotuksella pyritään parantamaan työ-, yksityis- ja perhe-elämän yhteensovittamista ja edistämään sukupuolten tasa-arvoa työmarkkinoilla. Tavoitteena on myös vanhempainvapaan tasaisempi käyttö.

Vanhempainvapaasopimuksella säilytetään nykyisen sopimuksen pääperiaatteet. Jäsenvaltioille jätetään päätävältä säännöistä, joilla periaatteet pannaan täytäntöön kunkin jäsenvaltion työmarkkinoiden mukaan.

Uusi sopimus, jossa säilyy yksilöllinen oikeus vanhempainvapaaseen, pidentää vanhempainvapaan vähintään kolmesta neljään kuukauteen. Yksi kuukausi ei ole siirrettävissä toiselle

vanhemmalle. Tämän kauden käyttämisestä päätetään kansallisessa lainsäädännössä.

Sopimus tarjoaa vanhempainvapaan jälkeen töihin palaavalle vanhemmalle mahdollisuuden pyytää työnantajalta mahdollisuutta tehdä joustavaa työaika. Se sisältää kehotuksen edistää työntekijän paluuta perhevapaalta takaisin työelämään helpottavia toimenpiteitä. Jäsenvaltioiden on arvioitava, onko tarvetta muuttaa vanhempainvapaan edellytyksiä tai soveltamiskäytäntöjä vammaisten tai pitkäaikaissairaiden lasten vanhempien osalta tai ryhtyä lisätoimiin adoptiovanhempien erityistarpeiden osalta.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa direktiiviehdotuksen hyväksymistä. Suomi tukee työmarkkinaosapuolten välistä vuoropuhelua ja sopimustoimintaa sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Suomi suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen, joka perustuu EU-tason työmarkkinajärjestöjen väliseen puitesopimukseen.

Ehdotuksella pyritään parantamaan työ-, yksityis- ja perhe-elämän yhteensovittamista ja edistämään sukupuolten tasa-arvoa työmarkkinoilla. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti siihen, että yksilöllistä oikeutta vanhempainvaapaaseen pidennetään nykyisestä vähintään kolmesta kuukaudesta neljään kuukauteen. Suomessa äiti ja isä voivat keskenään sopimallaan tavalla jakaa käytettävissä olevan vanhempainvapaan. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti siihen, että myös isiä kannustetaan pitämään

perhevapaita, ja siihen, että direktiiviehdotuksessa on vapaan siirtokielto yhden kuukauden osalta. Perhevapaiden tasaisempi käyttö edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa ja työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista.

Koska sopimuksessa vahvistetaan tietyt vähimmäisvaatimukset ja yleiset periaatteet vanhempainvapaasta ja jätetään jäsenvaltioille päättävältä säännöistä, joilla periaatteet pannaan täytäntöön kunkin jäsenvaltion työmarkkinoiden mukaan, antaa sopimus tarvittavaa kansallista joustoa. Keinot ja tavat, joilla sopimus toteutetaan kussakin jäsenvaltiossa, jäävät siten kansallisesti päätettäväksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että vanhempainvapaata koskevia säännöksiä tarkasteltaisiin yhdessä muiden perhevapaasäännösten kanssa. Perhevapaasäännökset ovat kokonaisuus. Sen vuoksi vanhempainvapaasääntelyn yhteydessä olisi huomioitava myös vireillä oleva äitiysvapaata koskeva raskaussuojeludirektiiviehdotus. Tavoitteena tulee pitää tasapainoa vanhempainvapaata ja äitiysvapaata koskevien säännösten välillä. Suomi pyrkii direktiivin valmistelussa siihen, että 2 artiklan seuraamusten osalta direktiiviehdotuksen määräys korvausten kattojen poistamisesta poistettaisiin. Vaihtoehtoisesti direktiivin tämän määräyksen voitaisiin selkeästi ilmaista koskevan vain sukupuoleen perustuvaa syrjintää samalla tavalla kuin työelämän tasa-arvodirektiivissä, ja kuten vireillä olevan raskaussuojeludirektiivin käsittelyn yhteydessä on todettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valtioneuvoston kirjelmän perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää valtioneuvoston kantaa tarkoituksenmukaisena ja yhtyy sen vuoksi esitettyyn kantaan.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Arto Satonen /kok	Esa Lahtela /sd
vpj.	Jukka Gustafsson /sd	Jari Larikka /kok
jäs.	Hannakaisa Heikkinen /kesk	Markus Mustajärvi /vas
	Anna-Maja Henriksson /r	Sanna Perkiö /kok
	Arja Karhuvaara /kok	Paula Sihto /kesk
	Johanna Karimäki /vihr	Tarja Tallqvist /kd
	Merja Kuusisto /sd	Kimmo Tiilikainen /kesk
	Merja Kyllönen /vas	Jyrki Yrttiaho /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

neuvotteleva virkamies Marjaana
Kinnunen.